

הַלְבוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְנִמְעַר רְבָעִי פָּרָק ז

א. פְּרוֹת הַנִּלְקָחוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי אֵינָן נִפְדִּין בְּרַחוּק מְקוֹם, אֲלָא אִם כֵּן נִטְמָאוּ בְּאֵב הַטְּמָאָה; אֲלָא יַעֲלוּ הֵן עֲצָמָן, וַיֹּאכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם: זֶה חֹמֶר בִּלְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, מִפְּרוֹת מַעֲשֵׂר עֲצָמָן. וְאִם נִטְמָאוּ בְּוֹלֵד הַטְּמָאָה, יִפְדּוּ וַיֹּאכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם.

ב. אֵין נִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר אֲלָא מֵאֲכַל אָדָם שְׂגִדוּלְיוֹ מִן הָאָרֶץ, אוֹ גִּדּוּלֵי גִדּוּלְיוֹ מִן הָאָרֶץ כְּגוֹן הַפֶּרֶט הַמִּפְרֹשׁ בַּתּוֹרָה "בִּבְקָר וּבִצְאָן, וּבֵיזֵין וּבִשְׂכָר" (דְּבָרִים יד, כו).

ג. לְפִיכָךְ אֵין לֹקְחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר מִים וּמִלַּח, כְּמַהֲיֵין וּפְטָרִיּוֹת לְפִי שְׂאִין גִּדּוּלֵיהֶם מִן הָאָרֶץ; וְלֹא פְרוֹת מִחֲבָרִין לְקָרְקַע, וְלֹא פְרוֹת שְׂאִינָן יְכוּלִים לְהַגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם לְפִי שְׂאִינָן דּוּמִין לְבָקָר וּצְאָן. הַדְּבַשׁ וְהַחֵלֶב וְהַבִּיצִים, הֲרִי הֵן כְּבָקָר וּצְאָן שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִינָן גִּדּוּלֵי קָרְקַע, הֵן גִּדּוּלֵי גִדּוּלֵיהָ.

ד. הַתָּמֵד עַד שֶׁלֹּא הִחֲמִיץ אֵינוֹ נִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כָּמִים; וּמִשֶּׁהִחֲמִיץ, נִלְקַח כֵּיזֵין וּכְשֹׁכָר. לְקָחוּ עַד שֶׁלֹּא הִחֲמִיץ, וְהִחֲמִיץ קָנָה מַעֲשֵׂר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁנְתָן שְׁלוּשָׁה מִים וּמִצָּא פָחוֹת מֵאַרְבָּעָה; אֲבָל אִם נָתַן שְׁלוּשָׁה, וְהוֹצִיא אַרְבָּעָה הֲרִי זֶה כֵּיזֵין מְזוּג, וְנִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר.

ה. לֹולְבֵי זֶרְדִּין וְהַחֲרוּבִין עַד שֶׁלֹּא יִמְתִּיקוּ, אֵין נִלְקָחִין; וְאַחֵר שִׁימְתִּיקוּ, נִלְקָחִין. אֲבָל הַלוֹף וְהַחֲרָדֵל וְהַתְּרַמּוּסִין וְשֹׁאֵר כָּל הַנִּכְבָּשִׁים, בֵּין מִשִּׁימְתִּיקוּ בֵּין עַד שֶׁלֹּא יִמְתִּיקוּ נִלְקָחִין. וְהַקּוּר נִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר.

ו. הַפֶּרֶכֶם אֵינוֹ נִלְקַח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, שְׂאִינוֹ אֲלָא לְמִרְאָה; וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בּוֹ מִנּוֹתָנֵי רֵיחַ וּמִרְאָה וְטַעַם הוֹאִיל וְאֵינָן לֹאכִילַת גּוֹפֶן אֲלָא לְטַעַם שְׁנוֹתָנִין, אֵין נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר.

ז. לְפִיכָךְ רֹאשֵׁי בְּשָׂמִים, וְהַפֶּלְפֶּלִין, וְהַקּוֹשֵׁט, וְהַחֲלִיתִת, וְחִלּוֹת חֲרִיעַ, וְכָל כִּיּוּצָא בָּאֵלוֹ אֵין נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. הַשֶּׁבֶת אִם לָתֵן טַעַם בְּקִדְרָה, אֵינָה נִלְקַחַת; וְאִם לְכֶמֶךְ וְכִיּוּצָא בּוֹ שֶׁהוּא אוֹכֵל גּוֹפָה, נִלְקַחַת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר.

ח. עֶרֶב מִים וּמִלַּח אִם נָתַן לְתוֹכָן שְׂמֵן הֲרִי הֵן כְּמִרְס, וְלֹקְחַת מֵהֵן בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר; וּמִבְּלִיעַ דְּמֵי הַמִּים וְהַמִּלַּח, בְּדָמֵי הַשְּׂמֵן.

ט. אֵין לֹקְחִין תְּרוּמוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֵט אֲכִילָתוֹ, וְאֲכִילָתָהּ: שְׂאִין אוֹכְלִין אוֹתָהּ אֲלָא כּוֹהֲנִים מְעַרְבֵי שְׂמֶשׁ, וּמִתְּרַת לְאוֹנָן, וְנֹאכְלַת בְּכָל מְקוֹם; וְהַמַּעֲשֵׂר מִתֵּר לְזָרִים, וְלִטְבוּל יוֹם, וְאַסּוּר לְאוֹנָן, וְאֵינוֹ נֹאכֵל אֲלָא בִירוּשָׁלַיִם. נִמְצָא מְמַעֵט אֲכִילַת הַמַּעֲשֵׂר, וְאֲכִילַת הַתְּרוּמָה.

י. לֹקְחִין בְּהֶמָּה לְזִבְחֵי שְׁלָמִים מִכֶּסֶף הַמַּעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁשְׁלָמִים נֹאכְלִים לְזָרִים. בְּרֹאשׁוֹנָה הֵיוּ לֹקְחִין בְּהֵמוֹת לְאֲכָלָן חֲלִין מִכֶּסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי, כְּדִי לְהַבְרִיחָהּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ; גְּזֵרוֹ בֵּית דִּין שְׂאִין לֹקְחִין בְּהֶמָּה מִמַּעֲוֹת מַעֲשֵׂר אֲלָא לְשְׁלָמִים בְּלִבָּד. אֲבָל חִיָּה וְעוֹף לֹקְחִין, שְׂאִינָן רְאוּיִים לְשְׁלָמִים. וְאֵין לֹקְחִין פְּרוֹת שְׂבִיעִית מִכֶּסֶף מַעֲשֵׂר לְפִי שֶׁהוּא חַיֵּב לְבַעַר, כְּמוֹ שִׁיתִּבְאָר.

יא. הַלּוֹקַח מִים וּמִלַּח, אוֹ פְרוֹת מִחֲבָרִין, אוֹ פְרוֹת שְׂאִינָן

יכולין להגיע לירושלים לא קנה מעשר, אף על פי שיצאו
המעות לחלין.

יב. הלוקח פרות חוץ לירושלים בכסף מעשר בשוגג, כופין
את המוכר להחזיר הדמים לבעלים; והן מעשר, כמות שהיו.
במזיד, יעלו הפרות ויאכלו בירושלים. ואם אין מקדש, יניחם
עד שירקבו.

יג. וכן אין לוקחין בהמה בכסף מעשר, חוץ לירושלים.
ואם לקח בשוגג, יחזרו הדמים למקומן; במזיד, תעלה ותאכל
בירושלים. ואם אין מקדש, תקבר היא ועורה.

יד. לקח עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, בין במזיד בין בשוגג
אם ברח המוכר, הרי זה יאכל כנגד אותן המעות בירושלים
בתורת מעשר. זה הכלל: כל שהוציא חוץ לאכילה ושתיה
וסיכה מדמי מעשר, וברח המוכר או מת יאכל כנגדו; ואם
היה המוכר קים, יחזרו דמים למקומן. וכן אם הביא עולות
וחטאות ואשמות מדמי מעשר, יאכל כנגדן.

טו. לקח חיה לזבחי שלמים, ובהמה לבשר תאווה הרי זה כמי
שקנה שור לחרישה, ולא קנו שלמים. לקח בהמה לשלמים,
ונפל בה מום פקעה ממנה קדשת מעשר, ופודה אותה; ואין
הדמים מעשר. ואף על פי כן, אם פדיה לעצמו מוסיף חמש.

טז. המתפס מעות מעשר לשלמים, לא קנו שלמים שקדשת
שלמים אינה חלה על קדשת מעשר, שהמעשר ממון גבוה
הוא. ואין צריך לומר אם התפס פרות המעשר עצמן לשלמים,
שלא קנו שלמים.

יז. האוכל מעשר שני בתורת חלין, אפלו במזיד אם פרות
המעשר עצמן אכל, יצעק לשמים. ואם כסף מעשר אכל
יחזרו דמים למקומם, ויעלו ויאכלו בירושלים; או יאכל כנגדן
בירושלים, אם אינו יכול להחזיר את הדמים.